

Contributions and Usage Frequencies of Social Media Tools: Teaching Practice Example¹

Selay ARKÜN KOCADERE², Petek AŞKAR³

ABSTRACT. In this study instructors, teachers and prospective teachers used a social media based online learning environment in a Teaching Practice course in order to facilitate the university-school collaboration. The online learning environment was Social Media Classroom (SMC) which is an open-source web service, providing an integrated set of social media tools like blog, wiki, forum, and social bookmarking. The study is implemented with 70 participants. The purpose of this study is to examine the usage of the social media tools according to the contribution types and frequencies in a Teaching Practice course throughout a semester long implementation. In the study participants' reports and SMC logs were examined. It was concluded that wiki's and social bookmarking's contribution is information gathering. Blogs' contributions are information gathering, feedback, and reflection. Forum's contributions are information, feedback, and discussion. The usage frequency of tools could be listed in the order of most used to the least used as blog, forum, wiki, and social bookmarking. The participation average is listed in the order of the most to the least according to the roles as instructors, prospective teachers, and teachers.

Keywords: social media, web 2.0, blog, wiki, social bookmarking, SMC, teaching practice

SUMMARY

Purpose and significance: In this study instructors, teachers and prospective teachers used a social media based online learning environment in a Teaching Practice course in order to facilitate the university-school collaboration. The online learning environment was Social Media Classroom (SMC) which is an open-source web service, providing an integrated set of social media tools like blog, wiki, forum, and social bookmarking. The purpose of this study is to examine the usage of the social media tools according to contribution types and frequency in a Teaching Practice course throughout a semester long implementation.

Methods: The study was implemented with 70 participants composed of 2 instructors (I), 7 mentor teachers (MT), 16 teachers (T), and 45 prospective teachers (PT). In this study both qualitative and quantitative data used, in which the SMC logs taken as the quantitative part and the participants' reports taken as the qualitative part. When the data in reports examined, it is determined that the contribution of SMC to participants was information gathering, discussion, feedback, and reflection. The coding scheme is generated for qualitative data analysis based on these four themes.

Results: According to the analysis of reports, the number of sources and references of tools' contribution types are shown in Table 1.

Table 1. Contribution Types of SMC Tools

Tool	Contribution	Sources	References
Wiki	Information Gathering	43	79
Forum	Information Gathering	24	24
	Feedback	7	7
	Discussion	26	28
Blog	Information Gathering	28	31
	Feedback	15	16
	Reflection	25	26
Social Bookmarking	Information Gathering	36	36

¹ This study is comprised of a part of dissertation.

² Dr., Hacettepe University, Faculty of Education, selaya@hacettepe.edu.tr

³ Prof. Dr., TED University, Faculty of Education, petek.askar@tedu.edu.tr

The total numbers and percentages of SMC posts according to tools are shown in Table 2.

Table 2. Total number and percentage of SMC posts

Post	Total Number	Percentage
Discussion topics	81	5
Posts under discussion topics	350	19
Wiki pages	33	2
Wiki comments	24	1
Wiki page versions	151	8
Social bookmarkings	62	3
Blog posts	546	30
Blog comments	592	32
All kind of posts on SMC	1839	100

The usage frequencies of participants according to their roles are in Table 3.

Table 3. Participation Average to SMC according to participants roles

Post	Post average of participants according to their roles			
	I	T	MT	PT
Discussion topics	18	3	0	1
Posts under discussion topics	22	8	2	5
Wiki pages	8	0	0	1
Wiki comments	2	0	0	0
Social bookmarkings	14	1	0	1
Blog posts	10	1	1	11
Blog comments	105	4	10	6
Total number of posts on SMC	179	17	13	25
Percentage of posts on SMC	76	7	6	11

Discussion and Conclusions:

As a result, it was concluded that wiki's and social bookmarking's only contribution was gathering information. Forum's contributions however were information, feedback, and discussion. Blogs' contributions were information, feedback, and reflection. Although wiki is a collaborative tool, in this study, it is only used to gather information. On the other hand, while blog is a personal tool, it is used to obtain feedback. Another noteworthy result is that the contribution of forum is to obtain information approximately equal to discussion. That means forum is contributed just by reading without discussing.

The usage frequency of tools could be listed in the order of most used to the least used as blog, forum, wiki, and social bookmarking. The participation average is listed in the order of the most to the least according to the roles as instructors, prospective teachers, and teachers. It should be noted however that the contribution type and frequency of usage of social media tools could change from course to course. In this study, participation was limited to writing only. The other parameters have not been taken into consideration. On the other hand the contribution is evaluated based on participants' opinions, for example reflection could be analyzed by using blog posts. It is planned to address these limitations of the study in the future.

Sosyal Medya Araçlarının Katkıları ve Kullanım Sıklıkları: Öğretmenlik Uygulaması Örneği⁴

Selay ARKÜN KOCADERE⁵, Petek AŞKAR⁶

ÖZ Bu çalışmada, okul uygulamalarındaki fakülte-okul işbirliğine katkı getirmesi amacıyla öğretim elemanları, öğretmenler ve öğretmen adaylarını Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında bir araya getiren sosyal medya tabanlı bir çevrimiçi öğrenme ortamı kurulmuştur. Çevrimiçi ortam olarak forum, blog, viki ve sosyal imleme gibi entegre edilmiş çeşitli araçlarının bulunduğu açık kaynak kodlu bir web servisi olan Social Media Classroom (SMC) kullanılmıştır. Çalışma, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında, bir dönem süresince 70 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı söz konusu ders kapsamında bir dönem boyunca kullanılan araçların katkısı ve kullanım sıklıklarını incelemektir. Çalışmada katılımcıların raporları yanı sıra SMC logları incelenmiştir. Çalışma sonunda viki ve sosyal imlemenin bilgilendirme; forumun bilgilendirme, dönüt alma ve tartışma; blogların ise bilgilendirme, dönüt alma ve yansıtıcı düşünme bakımından katılımcılara katkısı olduğu belirlenmiştir. Araçların kullanım sıklıkları en çoktan en aza doğru blog, forum, viki ve sosyal imleme şeklinde sıralanmaktadır. Araçların katılımcılara göre kullanım sıklığı ise en çoktan en aza doğru öğretim elemanları, öğretmen adayları ve öğretmenler olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya, web 2.0, blog, viki, sosyal imleme, SMC, öğretmenlik uygulaması

GİRİŞ

Sosyal medya araçları hızla gelişmektedir. Dijital yerliler olarak tanımlanan yeni nesil bu araçları sıkça kullanmaktadır. Bu doğrultuda sosyal medya araçlarının eğitimdeki kullanımı da gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal medyanın tanımı ve bu kavram ile nelerin ilişkilendirileceğine yönelik olarak bir karmaşa söz konusudur (Kaplan & Haenlein, 2010). Bu bağlamda sosyal medyayı Web 2.0 çerçevesinde ele almak uygun olacaktır. McLoughlin ve Lee'ye (2007) göre Web 2.0; WWW'in kişiselleştirilmiş, aktif katılım, bağlantısallık, kullanıcılar arası işbirliği, bilgi ve fikir paylaşımı sağlayan ikinci neslidir. Richardson'a (2009) göre Web 2.0; okunup-yazılabilen Web'dir. Kaplan ve Haenlein (2010) ise içerik ve uygulamaların bireyler yerine tüm kullanıcılar tarafından işbirliği içerisinde yaratılıp yayımlandığı platformu Web 2.0 olarak tanımlamıştır. Kaplan ve Haenlein (2010) Web 2.0'in ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine kurulan, içeriğin kullanıcılar tarafından yaratılması ve değiştirilmesine izin veren bir grup İnternet tabanlı uygulamaları ise "sosyal medya" olarak tanımlamıştır. Jones (2009) ise sosyal medyanın Web 2.0'dan tek farkının kullanıcıların içerik oluşturabilmesinden ziyade; kullanıcılara ve bir topluluğun kurulmasına odaklanmasıyla ilgili olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Web 2.0 araçları, bazı kaynaklarda bir fark gözetilmeksizin sosyal medya araçları olarak da tanıtılmaktadır (McLoughlin & Lee, 2007; Rheingold, 2008).

Sosyal medya araçlarının eğitimde farklı amaçlarla sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Richardson (2009) eğitimde kullanılan araçları incelediği kitabında blogların sınıf portalı, e-portfolyo, işbirliği alanı, bilgi yönetimi amaçlı olarak eğitimde kullanımına örnek vermiş; blog kullanan her seviyedeki öğrencinin, görevlerine daha fazla ilgi göstereceğini, yansıma yapacağını ve işbirlikli çalışma fırsatı yakalayacağını belirtmiştir. Vikiler için, var olan bir vikin kaynak olarak kullanılmasının yanı sıra, bir sınıfın aldığı dersle ilgili bir viki oluşturabileceğini, kaynakların, yansımaların bu ortamda paylaşarak vikilerin eğitimde kullanılabileceğini belirtmiştir. Sosyal imlemenin ise öğretmen ve

⁴ Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazarın hazırladığı doktora tezinin bir kısmından oluşturulmuştur.

⁵ Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, selaya@hacettepe.edu.tr

⁶ Prof. Dr., TED Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, petek.askar@tedu.edu.tr

öğrencilerin bir konuya özel kaynak listesi tutmalarını ve kolayca paylaşmalarını sağladığının altını çizmiştir.

Sosyal medyanın eğitimde kullanımı hakkında yapılmış çalışmalardan bazıları şunlardır:

Baş ve Tüzün (2007) çalışmasında Okul Deneyimi II dersinde blog kullanımını ele almaktadır. Bu ders kapsamında aday öğretmenler uygulama okulunda dönem boyunca yaşadıkları deneyimleri bloglarına aktarmışlardır. Blogların derste kullanılmasında yararlı bulunan yönler, öğrencilerin cevapları ışığında şu şekilde sıralanmıştır.

- Bireylerin yaşamış oldukları deneyimleri rahatça ve kolaylıkla paylaşabiliyor olması,
- Öğrencilerin değerlendirilmesi açısından dersin öğretim elemanına katkı sağlaması,
- Diğer gözlem ve deneyimlerin okunabilmesi ve bu deneyimlerin kendilerine katkı sağlaması,
- Haftalık toplantıların daha verimli geçmesini sağlaması,
- Eleştirel düşünme, yazılı ifade, dilin kullanımı gibi konularda kişisel gelişime imkan vermesi,
- Kendi deneyiminin anamlanmasına, öğrenmenin pekiştirilmesine ve kalıcılığın sağlanmasına yardımcı olması,
- Erişim ve kullanım kolaylığının olması,
- Zaman tasarrufu sağlaması,
- Deneyim ve gözlemlerin bir arada tutulduğu bir arşiv olması,
- Öğrencinin derse aktif katılımını ve etkileşimli bir öğrenme ortamının oluşmasını sağlaması,
- Öğrencinin dersle ilgili motivasyonun artmasını sağlaması,
- Üst düzeyde teknik bilgi donanımı gerektirmemesi.

Karaman, Yıldırım ve Kaban (2008), Web 2.0 uygulamalarının eğitimde İnternetin kullanımı açısından getirdiği değişim potansiyelini ortaya koymayı amaçladıkları bir derleme çalışması yapmışlardır. Çalışma sonucunda yayınlarda en çok blog ve vikilerin kullanıldığını; yayımların sayılarının giderek arttığını ve ilköğretim ile lisans seviyesinde yoğunlaştığını belirlemişlerdir. Ayrıca alanyazın incelemeleri sonunda Web 2.0 uygulamalarının eğitim ortamlarına katkılarını grup çalışması alışkanlığı; etkili öğrenme; üst düzey düşünme becerileri; bilgi okur-yazarlığı; yapılandırmacı problem çözme; öğrencinin ilgisini çekme; bireysel gelişim; sorumluluk alma şeklinde maddeleştirmişlerdir. Bunların yanı sıra Web 2.0 uygulamalarının, öğrenmeyi desteklediği, grup çalışmaları için uygun bir ortam oluşturduğu ve üst düzey düşünme becerisini geliştirmeye yardımcı olduğunu vurgulamışlardır.

Korkmazgil (2009), Öğretmenlik Uygulaması dersinde blog kullanımının adayların yansıtıcı düşüncelerini nasıl geliştirdiğini incelemeyi amaçladığı bir durum çalışması yapmıştır. 12 hafta süren çalışmada 12 öğretmen adayı yer almıştır. Araştırma sonuçları; öğretmen adaylarının bloglarında çoğunlukla kendi kişisel eğitim kuramları, uygulama dersine dayanarak saptadıkları sorunlar ve kişisel farkındalıklarıyla ilgili konuları tartıştıklarını; belirlenen kategorilerde yansıtıcı düşünme açısından bireysel farklılıklar olmasına rağmen araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamının blog yazılarında bir ölçüye kadar yansıtıcı olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, blog yazmanın uygulama dersinde yansıtıcı düşünmeyi geliştiren bir yaklaşım olduğu ortaya konmuştur.

Wheeler ve Wheeler (2009), sosyal bir uygulama olarak yazmanın ve vikilerin kullanımının akademik yazma ile işbirlikli öğrenmeyi nasıl etkileyebileceği üzerine bir çalışma yapmıştır. Bu bağlamda fikirlerini paylaşma, derse özel içerik oluşturma amacıyla vikilerin nasıl kullanılabilmesine odaklanan çevrimiçi öğrenme aktivitelerine katılan 35 öğretmen adayından tartışma tahtaları ve anketle veri toplanmıştır. Çalışmasında bu aktivitelere katılan öğretmen adaylarının akademik yazma becerilerini nasıl geliştirdiklerine ve öğrenmeyle nasıl ilişkilendirdiklerine dair incelemelere yer verilmiştir. Çalışma sonunda öğretmen adayları, akademik yazma becerilerinin vikiye katılımlarıyla geliştiğini belirtmişlerdir.

Chandra ve Chalmers (2010), verdikleri Tasarım ve Teknoloji dersini otantik problem çözme aktivitelerinin yer aldığı, blog, viki ve podcast ile desteklemişlerdir. Çalışmalarında 5 öğretmen adayı ile sosyal medya araçlarının adayların bilgilerine ve öğrenmelerine katkısına ilişkin görüşme yapmışlardır. Çalışmalarında blogların dönüt verme imkanı yaratırken, viki ve podcastin fikirlerin paylaşımında kullanıldığını belirtmiş, sürecin sosyal öğrenme bakımından çok sayıda fırsat sağladığını vurgulamışlardır.

Avcı ve Aşkar'ın (2012) çalışmasında, Eğitim Fakültesi öğrencileri bir dönem boyunca derslerinde blog ve viki kullanmışlardır. Araştırmada, blog ve vikin algılanan yarar, algılanan kullanım kolaylığı, niyet, özyeterlik ve kaygı alt boyutları açısından aralarında farklılık olup olmadığının ve bu alt boyutlarla viki ve blog kullanım niyeti arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Algılanan yarar, algılanan kullanım kolaylığı, niyet, kaygı ve özyeterlik alt boyutları açısından viki ve blog karşılaştırıldığında hepsinde vikin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Alan yazında, sosyal medya araçlarına ilişkin çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Sosyal medyanın fiziksel olarak birbirinden ayrı olan öğrenci – öğretmen ve öğrenci – öğrenci arasındaki etkileşimi ve işbirliğini artırmak için uygun araçlar olduğu, çevrimiçi işbirliği için birçok imkân sunduğu bilinmektedir (Boulos, Maramba, & Wheeler, 2006; Godwin-Jones, 2003; Usluel & Mazman, 2009). Ayrıca kullanıcı merkezli bu teknolojiler, sosyal yönü sayesinde, herhangi bir topluluktan öte; özellikle öğrenme öğretme bağlamında topluluklar kurmak açısından güçlü bir potansiyele sahiptir (Horizon Report, 2007). Genel anlamda araştırmalar tek bir aracın kullanımına yönelik olarak yapılmakta, sosyal medya araçlarının bir arada kullanıldığı çalışmalara pek sık rastlanılmamaktadır. Bu konudaki alan yazının sosyal medya araçlarının genel olarak eğitimde kullanılmasını önerdiği, sosyal medya araçları sayesinde sağlanan katkıları inceledikleri görülmektedir. Blogların yansıtıcı düşünmeyi, vikilerin işbirlikli öğrenmeyi, sosyal imlemenin ise kaynak paylaşımını desteklediği alan yazında dile getirilen noktalarlardır.

Bu bağlamda; okul uygulamaları açısından okul-fakülte işbirliğine katkı getirmesi amacıyla Öğretmenlik Uygulaması dersi için sosyal medya tabanlı bir çevrimiçi öğrenme ortamı kurulmuş ve öğretim elemanları, öğretmenler ve öğretmen adaylarından oluşan bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturmanın amaçlandığı bir çalışma yapılmıştır (Arkün, 2011). Çalışmada kullanılan ortam Social Media Classroom'dur (SMC). SMC, Rheingold'un projesi kapsamında 2008 yılında geliştirilmiş, öğretmen ve öğrenenlerin derse uygun amaçlar doğrultusunda; forum, blog, viki ve sosyal imleme gibi entegre edilmiş çeşitli araçları kullanabilecekleri açık kaynak kodlu bir web servisidir. Bu çalışmada ders kapsamında bir dönem boyunca kullanılan araçların katkıları ve kullanım sıklıkları incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma açıklayıcı durum çalışması yöntemi ile yürütülmüştür. Durum çalışması yöntemi tek bir durum ya da olayın derinlemesine incelenmesine odaklanır. Durum çalışması türlerinden biri olan açıklayıcı durum çalışmasında, bir ya da iki örnek olay kullanılarak, bilinmeyen durumları daha açık bir hale getirmek amaçlanır (Davey, 1991).

Katılımcılar

Çalışma, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında, bir dönem süresince 70 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu 45 öğretmen adayı, dersten sorumlu 2 öğretim elemanı, 7 uygulama öğretmeni ve uygulama öğretmenleri haricinde çevrimiçi ortama katılan 16 bilişim teknolojileri öğretmeninden oluşmaktadır. Katılımcıların detaylarına ve katılımcılar için kullanılacak kısaltmalara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubu

Katılımcılar	Sayı
Öğretmen Adayı (ÖA)	45
Uygulama Öğretim Elemanı (UÖE)	2
Uygulama Öğretmeni (UBTÖ)	7
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni (BTÖ)	16
Toplam	70

Veri Toplama

Çalışmada hem nitel hem nicel veriler kullanılmıştır. Nicel veriler SMC loglarından, nitel veriler ise çalışma grubunun hazırladığı raporlardan elde edilmiştir. Katılımcılar raporlarında süreci değerlendirmek üzere hazırlanan açık uçlu sorulara yanıt vermişlerdir. Yöneltilcek soruların kapsamı ve anlaşılabilirliği ile ilgili olarak meslektaşlardan görüş alınmıştır.

Veri Analizi

Bu çalışma kapsamında söz konusu sorulardan sosyal medya araçlarıyla ilgili olanlar ele alınmıştır. Veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2006)'e göre içerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla birbirine benzeyen veriler derinlemesine analiz edilerek, belirli temalar çerçevesinde bir araya getirilip, yorumlanır. Bu bağlamda verilerin analiz süreci a) verilerin kodlanması, b) temaların bulunması, c) kodların ve temaların düzenlenmesi, d) bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışma kapsamında söz konusu basamaklar takip edilmiştir. Raporlarda yer alan veriler incelendiğinde, SMC'nin katılımcılara sağladığı katkının bilgilendirme, tartışma, dönüt alma ve yansıtıcı düşünme olarak 4 temaya ayrıldığı belirlenmiş, bu bağlamda nitel veri analizi için bir kodlama şeması geliştirilmiştir. Şemanın geçerliliğini test etmek için verilerin %30'luk bir kısmı belirlenen 4 etiket kullanılarak kodlanmış, aynı zamanda üç uzmandan şemaya ilişkin görüş alınmıştır. Kodlama sırasında karşılaşılan güçlükler ve uzman görüşleri göz önüne alınarak, şema yeniden yapılandırılmıştır. Bu haliyle bir uzmandan daha görüş alınıp, kodlama işlemine yeniden başlanmıştır. Oluşturulan kodlama şemasının son hali şu şekildedir:

Tablo 2. Kodlama Şeması

Etiket	Açıklama
Bilgilendirme	SMC ortamında paylaşılan kaynaklardan, deneyimlerden, bilgilerden, duygu ve düşüncelerden faydalanma. SMC sayesinde birbirinden haberdar olma. Derse hazırlıklı gelmek, devamsızlık durumunda dersi takip etmek ya da dersi tekrar etmek için SMC'den yararlanma.
Tartışma	Birbirine karşıt görüşlerin savunulması, tartışma yapılması, farklı bakış açılarının, farklı çözüm yollarının görülmesi, tartışma sonucu sorunların çözümünün bulunması şeklinde SMC'nin sağladığı katkı.
Dönüt alma	Katılımcının plan-materyalleri, ders anlatımı, blog gönderileri hakkında yorum alması, sorduğu sorulara yanıt bulması, kendi hakkındaki değerlendirmeleri görebilmesi açısından SMC'den faydalanma.
Yansıtıcı düşünme	Yansıma yapma, sorgulama, eksiklerini fark etme, eksi ve artılarını görme, düzeltme şeklinde SMC'nin sağladığı katkı.

Güvenirlik bakımından kodlama işlemi tek bir araştırmacı tarafından yapılmış, sonrasında verilerin %10'luk kısmı, kodlama şemasıyla birlikte iki ayrı araştırmacıya verilerek, şemaya uygun kodlama yapmaları istenmiştir. Kodlayıcılar arası uyumu görmek üzere Kappa analizi yapılmış ve sonuç 0.80 olarak bulunmuştur. Kodlama sırasında hangi etiketle kodlanması gerektiğinden emin olunamayan veriler için katılımcılarla görüşülmüş, gerekli görülen yerler teyit edilmiştir. Bunun yanı sıra bulgularda yer verilen sonuçlar katılımcılarla paylaşılarak, toplam 8 kişiden katılımcı teyidi alınmıştır. Ayrıca numaralandırma yapılarak katılımcı görüşleri numara ve görev ile beraber, alıntı şeklinde iletilmiştir. (Yıldırım, 2010; Yıldırım ve şimşek, 2006).

BULGULAR

Değerlendirme raporlarında SMC ortamında kullanılan araçlara yönelik soruların cevapları söz konusu kodlama şeması göz önüne alınarak analiz edilmiştir. Sonuçlara Tablo 3'de yer verilmiştir. Kaynaklar sütunu söz konusu katkıyı dile getiren kişi sayısını, referanslar sütunu ise katkının kaç kez dile getirildiğini göstermektedir.

Tablo 3. SMC'de Kullanılan Araçların Katkısı

Araç	Katkı	Kaynaklar	Referanslar
Viki	Bilgilenme	43	79
Forum	Bilgilenme	24	24
	Dönüt Alma	7	7
	Tartışma	26	28
Blog	Bilgilenme	28	31
	Dönüt Alma	15	16
	Yansıtıcı Düşünme	25	26
Sosyal İmleme	Bilgilenme	36	36

Her bir aracın sağladığı katkıya ilişkin görüşlerden örnekler ise aşağıda aktarılmıştır:

Viki

Bilgilenme

“Birçok konuyu barındırması ve zengin bir kaynak olarak gördüğüm viki ile aslında bilmem gereken her şeyi bulabilirim.” (ÖA # 30)

“Bu kısım sık sık kaynaklar için başvurduğum kısımlardan bir tanesi. İçerisinde yer alan materyaller, öğretmen kitapları benim staj uygulamalarım açısından bana çok fayda sağladı. Ortamın tüm katılımcıları tarafından sık sık kullanılacak ve başvurulacak yerlerden bir tanesi.” (ÖA # 42)

Forum

Bilgilenme

“Bu ortamda yapılan tartışmalar ve açılan yeni konu başlıkları ile okullarda yaşayabileceğimiz birçok durum ve meslek ile ilgili birçok paylaşılması gereken kısım yer alıyor. Böylece zengin fikir ve bilgi paylaşımı ile devamlılığı sağlanabilen bu ortam ile mesleğime tecrübe katabiliyorum.” (ÖA # 30)

“Bu sayfada çok şeyler öğrendim. Örnek problemler üzerinden hocalarımla, deneyimli öğretmenlerin ve arkadaşlarımla yorumlarını okuyarak bilgilerimi ve tecrübemi arttırmaya çalıştım.” (ÖA # 21)

Dönüt Alma

“Staj okulunda yaşayacağımız sorunları olsun, idari ilişkiler olsun ya da merak ettiğimiz tüm sorulara burada açtığımız konu başlıklarıyla cevap bulabiliyorduk.” (ÖA # 23)

“En çok faydalandığım kısım diyebilirim. Hem yaşadığımız farklı şeyleri paylaşıyoruz, hem de kafamızdaki soru işaretlerine, arkadaşlarımız ve ortama dahil olan deneyimli kişilerden dönüt alıyoruz.” (ÖA # 4)

Tartışma

“Staj okullarında yaşadığımız sorunları forum ortamında tartışarak çözümler bulup ona göre davranabiliyorduk.” (ÖA # 23)

“Kafama takılan soruları sorma imkânım, katıldığım ya da katılmadığım düşünceleri tartışma fırsatım oldu, düşüncelerimi paylaşabildim.” (ÖA # 9)

Blog

Bilgilenme

“Elimden geldiğince arkadaşlarımın da bloglarını okumaya çalışıyor onların karşılaştıkları durumlar ile ilgili bilgi sahibi oluyordum.” (ÖA # 17)

“Bloglar sayesinde hem arkadaşlarımın yaptıkları hakkında bilgi sahibi oldum hem de katılımcıların yaşadıkları durumları, düşüncelerini öğrenebildim. Ortamdaki arkadaşlarımın ve öğretmenlerimizin karşılaştıkları durumların hepsi benim için farklı deneyim oldu.” (ÖA # 12)

Dönüt Alma

“SMC ortamında Blog kısmına yazmış olduğumuz yazılarımıza diğer katılımcılardan dönütler almamızı sağladı.” (ÖA # 15)

“(…) uygulama öğretmenimin ve staj hocalarımın (ders sorumluları) da yazdığım bloglarıma yorum yapmaları ile hem benim hakkımdaki düşüncelerini ve hem eksiklerimi gidermem konusundaki dönüt ve düzeltmeleri ile öğretmenlik mesleğimdeki gelişimimi daha net olarak görebilmeyi sağlıyordu. Benim için bu sayfanın çok faydalı olduğunu düşünüyorum.” (ÖA # 21)

Yansıtıcı Düşünme

“Bloglarda öğrenciler yansıtıcı düşüncede bulunuyorlar.” (BTÖ # 4)

“(Bloglar) Staj okulunda yaşadıklarım ve derste yaşananlardan çıkarımlarımı daha net görmemi sağladı. (ÖA # 22)

Sosyal İmlleme

Bilgilenme

“Güzel adresler paylaşılmıştı. Bilgilenmek ve yenilikleri takip etmek daha kolay oldu sosyal imleme sayesinde.” (ÖA # 2)

“Sosyal imleme de viki gibi ihtiyaç duyuldukça başvurulabilecek güzel bir kaynak.” (ÖA # 1)

Söz konusu veriler göz önüne alındığında SMC’de kullanılan araçların, hangi alanda katkı sağladığına dair görüşleri aşağıdaki Tablo 4’te özetlemek mümkündür. Blog, forum, viki ve sosyal imleme olmak üzere SMC’de yer alan tüm araçlar bilgilenme bakımından katılımcılara katkı sağlamıştır. Viki ve sosyal imleme araçları yalnızca bilgilenme yönünde katkıyla sınırlı kalmıştır. Forum en çok tartışma ve bilgilenme anlamında katkı sağlamıştır. Forumun ayrıca dönüt alma anlamında da vurgulandığı görülmüştür. Blog da dönüt alma konusunda vurgulanmakla beraber, özellikle bilgilenme ve yansıtıcı düşünme ile ön plana çıkmıştır.

Tablo 4. SMC’de Kullanılan Araçların Katkıları

Katkı	Viki	Forum	Blog	Sosyal İmlleme
Bilgilenme	x	x	x	x
Dönüt Alma		x	x	
Yansıtıcı Düşünme			x	
Tartışma		x		

Tablo 5’de sosyal medya araçlarının kullanım sıklıklarına ilişkin verilere yer verilmiştir. Gönderiler ve yorumlara bir arada bakıldığında blogun %62 ile en çok kullanılmış araç olduğunu söylemek mümkündür. Tartışma konusu ve konulara verilen cevaplara bir arada bakıldığında, blogun ardından %24 ile forum gelmektedir. Viki ve sosyal imleme ise çok daha düşük oranlarda kullanılmış araçlardır.

Tablo 5. Sosyal Medya Araçlarının Kullanım Sıklıkları

Gönderi	Toplam Sayı	Yüzde
Forumda açılan konular	81	5
Forumdaki konulara verilen cevaplar	350	19
Vikide açılan sayfalar	33	2
Vikiye yapılan yorumlar	24	1
Viki sayfalarının sürüm sayısı	151	8
Sosyal imlemeler	62	3
Blog gönderileri	546	30
Blog gönderilerine yapılan yorumlar	592	32
SMC’ye yapılan toplam gönderi	1839	100

Tablo 6’da ise SMC’ye yapılan gönderiler görevlere göre tablolştırılmıştır. Gönderi niteliğinde en yoğun katılımı %76 ile uygulama öğretim elemanlarının gerçekleştirdiği görülmüştür. Sonrasında %11 ile öğretmen adayları yer almaktadır. Bilişim teknolojileri öğretmenleri %7, bilişim teknolojileri uygulama öğretmenleri ise %6 oranında gönderi ile katılım sağlamıştır.

Tablo 6. Katılımcı Rollerine Göre SMC’ye Gönderiyle Katılım Sıklıkları

Gönderi	Katılımcılar			
	UÖE	BTÖ	UBTÖ	ÖA
Foruma konu gönderme ortalaması	18	3	0	1
Forum konularına cevap gönderme ortalaması	22	8	2	5
Açılan viki sayfası ortalaması	8	0	0	1
Vikiye yapılan yorum ortalaması	2	0	0	0
Yapılan sosyal imleme ortalaması	14	1	0	1
Blog gönderileri ortalaması	10	1	1	11
Bloga yapılan yorum ortalaması	105	4	10	6
SMC’ye yapılan toplam gönderi sayısı	179	17	13	25
SMC’ye yapılan toplam gönderi yüzdesi	76	7	6	11

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada Öğretmenlik Uygulaması dersinde kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kendilerine katkısına dair katılımcı görüşleri ve araçların kullanım sıklıkları incelenmiştir.

Blog, forum, viki ve sosyal imleme olmak üzere SMC’de yer alan tüm araçların bilgilenme bakımından katkı sağladığı belirlenmiştir. Okuyarak gerçekleşen katılımların çoğu bu katkı çerçevesinde dile getirildiğinden, her aracın bilgilenme sağlaması beklendik bir sonuçtur. Nitekim literatürdeki örneklerle de uyum göstermektedir (Baş ve Tüzün, 2007, Chandra & Chalmers, 2010, Richardson, 2009).

Bu çalışma kapsamında viki ve sosyal imleme araçları yalnızca bilgilenme yönünde katkıyla sınırlı kalmıştır. Sosyal imlemede sadece bağlantılar paylaşıldığı için bunu açıklamak mümkündür, ancak vikide yorum yazma kısmı olmasına rağmen, bu kısmın verimli bir şekilde işlemediği gözlemlenmiştir. Nitekim vikiye yazılan yorumların sayısı da oldukça düşüktür. Ayrıca her ne kadar viki işbirlikli bir yazma platformu olsa da, bu anlamda pek fazla katkı getirmemiş; viki sayfalarını oluşturanlar birkaç kişiyle sınırlı kalmıştır. Sosyal imleme ve viki araçlarının öğrenme üzerindeki pozitif etkilerini farklı yönlerden ortaya koyan çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Chandra & Chalmers, 2010, Hew & Cheung, 2013, Karaman ve diğerleri, 2008, Wheeler & Wheeler, 2009), bu bakımdan bu sonucun literatürle tutarlı olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Sosyal imleme ve vikinin katkısının sınırlı olmasının sebeplerinden biri, bu araçların çalışma kapsamındaki kullanım düzeylerinin düşük olması olabilir.

Forum beklendiği üzere en çok tartışma anlamında katkı sağlamıştır. Ancak tartışma vurgusunun ötesinde bilgilenme yoluyla katkı sağlaması da bir o kadar yoğun şekilde dile getirilmiştir. Buradan forum ortamına gönderi anlamında katılım sağlamadan, yalnızca okuyarak da faydalandığı görülebilmektedir. Diğer yandan 7 katılımcı forum sayesinde dönüt aldıklarını vurgulamışlardır. Dönüt almanın tartışma anlamındaki katkıdan farkı bu katılımcıların farklı fikirlerin ortaya konması, yapılan bir uygulamanın doğru ya da yanlışlığını tartışmasından ziyade, direk olarak sordukları soruya yanıt almış olmaları olarak yorumlanabilir. Forum katkıları bakımından literatüre uygun olsa da, bu uygulama kapsamında forumun yansıtıcı düşünmeyi sağladığına dair bir bulgu elde edilememiştir. Ancak Lee-Baldwin (2005) ve Dittrich, Pool, Stebick ve Weigler’in (2008) çalışmaları gibi örneklerde görülebileceği üzere bu durumun tersine bulgular da vardır.

Blog aracılığıyla bilgilenme, forumda dile getirilenden bir miktar daha fazladır. Dönüt alma da yine forumdan fazladır, zaten gerek araçlara dair yapılan gözlem, gerekse log kayıtlarında görünen katılımlar blog aracının daha sık tercih edildiği ve blogun daha severek kullanıldığı yönünde olmuştur. Bu bulgu da daha fazla kullanılan araçların katkılarının daha fazla olduğu sonucunu desteklemektedir.

Ayrıca süreç içinde katılımcıların blogları üzerinden sorular sordukları gözlemlenmiştir. Bu noktada blogların planlanandan farklı bir şekilde kullanılmaya başlandığı söylenebilir. Bu durum aynı zamanda blogların dönüt alma anlamında sağladığı katkının sebebi de olabilir. Diğer yandan yansıtıcı düşünme de sadece bloglarda ortaya çıkmış görünmektedir. Bu durum alanyazına da (Baş ve Tüzün, 2007; Korkmazgil, 2009; Richardson, 2009), çalışmanın planlarına da uygundur. Yansıtıcı düşünmenin öğretmen yetiştirmedeki yeri ve blogların yansıtıcı düşünme sağlamak için uygun araçlar olduğu bilinmektedir.

Bir diğer konu araçların kullanım düzeyleridir. Forumda toplam 81 konu açılmış, bu konulara 350 gönderi yapılmıştır. Bu bağlamda sık tercih edilen bir araç olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca yukarıda dile getirildiği üzere, süreç içinde bloglarda ve blog yorumlarında tartışma sorularına yer verildiği dikkati çekmiştir. Bu gibi durumlarda uygulama öğretim elemanları bu konunun forumda açılmasının iyi olacağına dair bir öneri getirmiş; bunun sonucunda çoğunlukla katılımcılar sorularını foruma taşımışlardır.

Vikide toplam 33 sayfa açılmış, bunların 151 sürümü oluşturulmuştur; ancak sayfaları değiştiren katılımcı sayısı birkaç kişi ile sınırlı kalmıştır. Viki altında 24 yorum yapılmıştır. Yukarıda da yer verildiği üzere viki yalnızca bilgilenme bakımından katkı sağlamıştır. Gerek yorum sayısının gerekse viki sayfası oluşturan kişi sayısının düşüklüğü de viki üzerinden pek etkileşim sağlanmadığının bir göstergesidir. Bunun sebeplerinden biri; katılımcıların kullanımı zor olarak algılanan vikiyi (Altun, 2008) kullanmayı tercih etmemeleri olabilir.

Viki ve forumun yanı sıra ortamda toplam 546 blog yayınlanmış, söz konusu bloglara toplam 592 yorumda bulunulmuştur. Blogun katılımcılar tarafından en çok kullanılan araç olduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada dönem başında belli blog gönderilerinin değerlendirmeye alınacağı söylenmiş olduğunu vurgulamak gerekir ve ders değerlendirmesinin bu duruma etkisi olduğu düşünülebilir. Diğer yandan 6 öğretmen adayı haricinde kalan tüm öğretmen adaylarının değerlendirilmeye alınan kısımdan daha fazla katılım sağladığı görülmüştür. Benzer şekilde uygulama öğretim elemanları ve öğretmenler de en çok gönderiyi blog kapsamında yapmışlardır. Bundan sonraki araştırmalar için katılımın farklı koşullarla değerlendirmeye alınmasının, sonuçları nasıl etkileyeceğine bakılabilir.

Sosyal imleme ise 62 bağlantı paylaşımıyla sınırlı kalmıştır. Söz konusu aracın katılımcıların çoğu tarafından ilk kez kullanılıyor olmasının ve sosyal imlemede yorum yapma imkanı bulunmamasının bunun sebeplerinden olduğu düşünülmektedir. Gönderileri en yoğun dan en seyreğe doğru olacak şekilde araçları blog, forum, viki, sosyal imleme şeklinde sıralamak mümkündür.

Ayrıca gönderi anlamında katılımın süreç içinde çan eğrisi şeklinde gerçekleştiği düşünülmektedir. Bunun sebebi, araçlara ve çevrimiçi topluluğa alışana kadar geçen sürede, bir diğer ifadeyle sürecin başında ve KPSS sınavının yaklaştığı, okullarda karne, üniversitede not verme telaşının başladığı günlerde SMC'ye katılımın azaldığının gözlenmiş olmasıdır. Katılımın süreç boyunca durumu ile ilgili bir araştırma yapmak da getirilebilecek öneriler arasındadır.

Katılımcılar açısından bakıldığında; en çok gönderiyi uygulama öğretim elemanlarının gerçekleştirdiği görülmüştür. Çevrimiçi ortamda yer alan gönderilerin %76'sı dersin sorumlusu olan uygulama öğretim elemanlarına aittir. Öğretmenlerin gönderileri %13, öğretmen adaylarınınki ise %11 olarak belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının bu yoğun katılımının detayları Tablo 6 incelenerek görülebilir. Öğretim elemanları özellikle içerik oluşturmak için forumda tartışma konusu açmış, sorulan soruları yanıtlamış, sosyal imlemede ders kapsamında önerilen bağlantıları paylaşmış ve özellikle blog gönderilerine yorum yazarak öğretmen adaylarına dönüt sağlamışlardır. Farklı katılım oranları ile çevrimiçi öğrenme ortamlarındaki toplumsal, bilişsel ve öğretimsel buradalık arasındaki ilişkiler sonraki çalışmalarda incelenebilir.

Çalışmadaki nicel veriler sadece yazılı olarak yapılan katılımları göstermektedir, bu bağlamda katılımcıları gönderileri bakımından yorumlamak mümkün olsa da okuyarak yaptıkları katılım anlamında yeterli veriye sahip olunmadığı söylenebilir. Bu durumun bir başka araştırmada incelenmesi önerilebilir.

Farklı dersler ve farklı kullanımlar için araçların sağlayacağı katkının değişmesi olası görünmektedir. Nitekim Knight ve Gandomi (2010) SMC'nin kullanıldığı dört ayrı dersi incelemiş ve araçların kullanımının derslere göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Bu bağlamda hangi durumlarda hangi araçların tercih edildiği, nasıl katkı sağladığı gibi konular üzerine çalışılabilir, örüntüler belirlenebilir.

Bu çalışmada çevrimiçi ortamın sağladığı katkı katılımcıların görüşleri vasıtasıyla ölçülmüştür. Örneğin yansıtıcı düşünmenin blogların içerik analiziyle ölçülmesi gibi farklı yöntemlerle çalışma derinleştirilebilir. Ayrıca bloglarda en çok hangi konulara değinildiği, benzer olarak forumda katılımcılar tarafından açılan konuların yoğunlukları, vikide katılımcılar tarafından açılan sayfaların içerikleri belirlenerek, okul uygulamaları kapsamında ihtiyaç ve ilgi duyulan konulara ilişkin çalışmalar yapmak getirilebilecek öneriler arasındadır.

KAYNAKÇA

- Altun, A. (2008). *Yapılandırmacı öğretim sürecinde viki kullanımı*. 8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı'nda sunulmuştur. 6-9 Mayıs 2008, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Arkün, S. (2011). *Fakülte - okul işbirliği için sosyal medya tabanlı bir modelin geliştirilmesi: Okul uygulamaları örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Avcı, Ü., Aşkar, P. (2012). The comparison of the opinions of the university students on the usage of Blog and Wiki for their courses. *Educational Technology & Society*, 15 (2), 194-205.
- Baş, T. ve Tüzün, H. (2007). Aday öğretmenlerin alan eğitiminde web günlüklerinin (blog'ların) kullanılması. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Konferansı Bildiriler Kitabı* içinde (34-38). Bakü, Azerbaycan.
- Boulos, M.N.K., Maramba, I., & Wheeler S. (2006). Wikis, blogs and podcasts: A new generation of web-based tools for virtual collaborative clinical practice and education. *BMC Medical Education*, 6 (41).
- Chandra, V., & Chalmers, C. (2010). Blogs, wikis and podcasts: Collaborative knowledge building tools in a Design and Technology course. *Journal of Learning Design*, 3 (2), 35-49.
- Davey, L. (1991). The application of case study evaluations. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 2 (9).
- Dittrich, C., Pool, J., Stebick, D. & Weigler, E. (2008). *Revisiting on-line discussion as practice for reflective thinking in three sequential classes*. Hawaii International Conference on Education konferansı'nda sunulmuştur, 4-8 Ocak 2008, Honolulu, Hawaii.
- Godwin-Jones, R. (2003). Emerging technologies blogs and wikis: Environments for on-line collaboration. *Language Learning & Technology*, 7 (2), 12-16.
- Hew, K. F., & Cheung, W. S. (2013). Use of Web 2.0 technologies in K-12 and higher education: The search for evidence-based practice. *Educational Research Review*, 9, 47-64.
- Horizon Report. (2007). [Online] Retrieved on 24 October 2009, at URL: http://www.nmc.org/pdf/2007_Horizon_Report.pdf
- Jones, K. (2009). CMS vs. Web 2.0 vs. Social Media – Do You Know the Difference? [Online] Retrieved on 3 February 201, at URL: <http://engagedlearning.net/post/cms-vs-web-2-0-vs-social-media-do-you-know-the-difference/>
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons* 53, 59-68.
- Karaman, S., Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2008). *Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları*. XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı'nda sunulmuştur, 22-23 Aralık 2008, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara
- Knight, E., & Gandomi, N. (2010). Participatory media for education. [Online] Retrieved on 16 June 2010, at URL: http://www.ischool.berkeley.edu/files/student_projects/participatory_media_education_finalreport_1.pdf
- Korkmazgil, S. (2009). *How does blogging enhance pre-service English language teachers' reflectivity in practicum?* Unpublished master's thesis, Middle East Technical University.
- Lee-Baldwin, J. (2005). Asynchronous discussion forums: A closer look at the structure, focus and group dynamics that facilitate reflective thinking. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 5 (1), 93-115.
- McLoughlin, C., & Lee, M. J. W. (2007). Social software and participatory learning: Pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era. In *Proceedings ascilite*. Singapore.
- Rheingold, H. (2008). Writing, reading, and social media literacy. [Online] Retrieved on 14 December 2010, at URL: <http://blogs.hbr.org/now-new-next/2008/10/the-importance-of-social-media.html>
- Richardson, W. (2009). *Blogs, wikis, podcasts, and other powerful web tools for classrooms*. California: Corwin Press.
- Usluel, Y.K. ve Mazman, S.G. (2009). Adoption of Web 2.0 tools in distance education. *International Journal of Human Sciences*, 6 (2), 89-98.

- Wheeler, S., & Wheeler, D. (2009). Using wikis to promote quality learning in teacher training. *Learning, Media and Technology*, 34 (1), 1-10.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma. *İlköğretim Online*, 9 (1), 79-92.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.